

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 253 (9630) 1974 чылдың октябрь 27, воскресенье 1925 чылда үлдээлеттинген Өртөө 2 кол.

УЛУГ ОКТЯБРЬНЫ ТӨЛЕПТИГ УТКУУЛУҢАР!

ТОДАРАДЫКЧЫ ЧЫЛДЫ ЧЕДИШКИНИГ ДООЗАР

Он хонук эртерге бүгү чурттуң ажылыч чоннары-биле кады бистид республиканың ажил-инчилери Улуг Октябрының 57 чыл оюн байырлар. Байырлардың чыскаалына үнер хой-хөй колонналарның киржикчилери кыска туктар-биле кады беш чылдың дорткү чымыңың панын болгаш бедиткен хүзээлгелерин хуусаа бетинде күүсеткенин Төрүн чуртка айткан рапорттарын бизден дозундарын тузун алгаш кезирер. Оларга «Тыва көдээ» тудат трестин автобазаның чолаачылары, Улуг-Хемниң пародохто чериниң хемчирлери, Терлиг-Хаяның мөңгүн суу бүүдүргелеринин металлургия, Каа-Хемниң хөмүр-даш разрезиниң дагжылары болгаш оон-даа өскелер хамааржыр.

Октябрь мурунуң күш-ажылыч шалычы эгээ республиканың үстүр бүүдүргелеринин, тудат, транспорт болгаш өске-даа адырларның социалист чарымын улам калбартып, эки түнделерин берип турар. Ол дугайын республика үстүрүнүң эртен тө аяларда ажылының түнделери тодаргай балыткан турар.

Январь—сентябрь айларда үстүр продукциянын сайгарының хүрүне планы 102,8 хуу күүсеттинген. Чыл эгезинден бээр 1 млн. 655 муң рубльдин ийи-бүрү продукцияны пландан ажыр сайгартыган. Эртен чылдың ол үезинге бодаларга сайгарыгының инити хемчээли 6,6 хуу өздүдедик болган.

Тываның үстүр ажилдакчыларның ажил-чорудуугазында тодарадыкчы чылда чедип алдырган бир эки чүүз бола, моон мурунда чылдарда план күүсеткенин турган бүүдүргелеринин санымын кызыралганы боар. Сайгарыла талазы-биле планын 49 бүүдүргелениң үжер бежи (71,4 хуузу) боттарының планын ажыр күүсеткен, 2 млн. 31 муң рубльдин продукциянын планыга менем берген.

Совет Тываның үжер чымыңа белеткелдин үезинде калбарган чарыш республиканың ажилчы чоннарының политика-тиг болгаш күш-ажылыч көдүрүшүңүң улам хаймыктырган турган. Республикавыс өбүлселиниң соонда күш-ажылыч энтузиазмын суудалы кошказан. Терлиг-Хаяның мөңгүн суу бүүдүргелениң коллективин Октябрь байырларынга төлөптиг журажыр, беш чылдың тодарадыкчы чымыңың планын оонадаларын, бедиткен хүзээлгелерин хуусаа бетинде күүсүр деп кытырыгы үндүрген. СЭКП Тыва обкомунуң бюрозуну терлиг-хаяныларның ол патриоттуң эгээлешкенин дет-көөш, чылды чедишкениг доозар дээр чарышты улам калбартыр партиз, совет, ажил-агый болгаш хой-инити органи-зацияларыга дааскан.

Терлиг-Хаяның металлургияның элекки саналын рес-публика үстүрүңүң ажилдакчылары калбар-биле деткин, боттарының чыл эгезинде алган хүзээлгелерин чаартып, чыл планын мурунда көрдүнгенин 15—20 хонук эрте күүсүр деп чил хүзээлгелерин аң турарлар. Шагаан-Артының ус заводунуң, Каа-Хемниң хөмүр-даш разрезиниң, Улуг-Хемниң ийи үстүр ажил-агыйның болгаш оон-даа өске адырлар-ның коллективтери мындай чил хүзээлгелерин алдылаар.

Бо эгезлешкенин коллектив бүүрү деткин, алдынган хү-зээлгелерин чарты көрүп, малгыга хождун турар бүүдүр-гелерин удуручулары болгаш партия, профидея органи-зациялары чил планын күүсүрлерин хандарып хемчеглерин ажилдап кылгаш, ажилчыларның бүгү күжүн, энергиязын ол сорулганы күүсүрлерин мобилизация ужураар.

Продукция бүүдүрү үндүрерин көүсүрер, оон шынарын экинчилер талазы-биле бистид мурунгу суу сорулгалар турун турар. Беш чылдың баштайгы чымында бээр болдунган жожадайшыларын барымаалаар, республика үстүрүнүң ажилдакчылары бо чымын продукция бүүдүрлеринин хемчээли 10,1 хуу өсүрлерин социалист хүзээлгелерин бижээт. Ук төлөптин чедип алыр төвөөдө, чылдың эртен үш айларының кызыл-дээлге күүсүрү 14 хуу болдуур ужураар бис. Бо үстү сорулганы күүсүрү-биле ажилчыларның ортузунга социалист чарышты калбартыпчалар. Бүүдүргелер күүсүрлерин долу ажилдаар, биче болгаш комплекстиң чедилешкенин ажилдаар, чаа техниканы болгаш технологияны бүүдүргелерге интирээрге чергелеш хемчеглерин боттаналар керек.

Чыл төңүрүңге чедир эртен үжер дүргүзүңа күрүс планының күүсүрлеринде болдунган чегестерин дарын чыл-латкаш, ажилчыларның бүгү күжүн болгаш энергиязын чыл-ды мобилизация доозарине мобилизация керек. Партия хоорайкомнары, доорай күүсүрлерин, министрстволар, эрге-дедер планын, күүсүрлерин ханы-биле анализтер көрүп, хо-ждун турарга боттү дузаны көргүзүп тургаш, коллектив чыл планын, бедиткен хүзээлгелерин күүсеткен турарын чедип алыр ужураар.

Ылаңгыя республиканың аш-чем болгаш чик үстүрүң-ге хамаарышкан бүүдүргелер планын күүсүрлеринин тала-зы-биле улуг хождуушкыларын болдуурган. Чижээлээрге, Кызылдың, Чадаанын, Ак-Довурактың хабз заводдары, Кы-зылдың даарылыга комбинат, пиво заводу, актопсегле за-воду, Кызыл-Мажаалыктың туубу заводу дээр инити-биле 14 бүүдүргелер коллектив төс аяларын планын күүсүрер. Оон уламдыан 486 муң рубльдин продукцияны чедир бүүдү-ртүмиз бөөп турар. Хождун турар бүүдүргелер, ылаңгыя аш-чем үстүрүнүң бүүдүргелерин амын турар продукция-зынч асортиментинин көүсүрер, шынарын экинчилди тур-гаш, саарыла планын ажыр күүсүрер аң болур аргалың.

Беш чылдың өсөлүг чымынче чоокчулаан амгы үеде улуг ажил-агыйның мурунда чаа, эң дарын болгаш харымсагал-дың сорулгалар тургустуруп турар. Молдав ССР-ниң Молда-вияның Компартиязының 50 чымын демдеглезин байыраың ху-галга эш Л. И. Брежнев бистид хөгжүдөлүстүң амгы үс-ча-дамдык кол өзөгүң чүүз бола, бистид экономикамынч хөгжүдөлүстүң сан-гүң өздүдүш-биле чергелештир шынар талазы-биле негелдеринин бири чергениң айттары аларгы-ны болур деп демдеглезин. Амгы үеңин негелдеш—ажыл-агый-ны чорукча өөренири, бүүдүргелер күүсүрлерин болгаш шоодерди долу күжү-биле ажилдаары, чик өртектиг, эки шынарлыг хой продукцияны бүүдүрер болур.

Бө айтырлар партия, совет, ажил-агый болгаш хой-инити органиарының күзөгелеринин төвүңге турар ужураар.

СЭКП Тес-Хем райкомунуң пленуму

Дуун Сакагалдага СЭКП Тес-Хем райкомунуң пленуму болуп эртен. Аңа органи-зация айттарыны чулаашкы-дан, ш Н. С. Бойдуңуң өскө ажилче интиреш-биле хол-башыр оу партия райкому-нуң бирги секретары хүзээлгел-шинде хостан. СЭКП Тес-Хем райкомунуң

УЛУГ-ХЕМ

аш үстүр ажил-агыйнда И. Шербиның удуруткан ийи дилдер цех үнүк квар-таалды планын даалгаларын ажыр күүсеткен, коллективке тилекчи бооп шыгараан. Мында дилген ийи чурттар ажаада К. Т. Дочун-оол биле А. С. Куулар бедит бүүдүрүчүлүг ажилдап, сентя-брының үзүң 115-120 хуу күүсеткен. Оларның чүтүр-дүг күш-ажылыч үнелер көр-гөш, бирекция чери Совет Тываның 30 чыл оюнда хүн-дүдөл бижидер болгаш өртек-тиг бараан-биле шаңнаан.

ЧУРУНГА: (солгай тала-зында) К. Т. Дочун-оол биле А. С. Кууларның үмөш сорттап ылгар үеде сүмө-жип турары. А. СОДУНАМНЫҢ ФОТОСУ.

А. СОДУНАМНЫҢ ФОТОСУ.

А. СОДУНАМНЫҢ ФОТОСУ.

КЫЗЫЛДА БОЛГАШ РАЙОННАРДА

СӨЗҮН ЭЭЛЭЭРЛЕР

Кызыл-салыгың «Детский мир» магазининиң салдыж-кыры чоңугу бараанарга не-гелдерин долузу-биле хан-дыр база садыгың культу-разын бедитер дээр боттүг хемчеглерин алгашың бо чылдың эртен төс айларында планын 101 хуу күүсүрер, даалгаш ажыр 17 муң рубль-дин бараанын салдылаш, багай эвес түнделерин бол-ган.

Терлиг-Хаяның мөңгүн-суу бүүдүргелениң эгээлешкенин магазинин коллектив ийи-биле деткин, Октябрьни соци-алист Улуг революцияны-ны ам болур байыраалыңа күш-ажылыч чедишкениң ужуражырын шийтирээт. Октябрь айда 296 муң рубльдин барааны сайгар планын оонадалган хуусаа бетинде күүсүрлерин хүзээл-ген.

КЫЗЫЛ (СЭТА-ның көр-р. В. ЖИЛЯКОВ).

Комсомолдуу хунуңун байыр-ла бүүдүргелер ВЛКСМ Тыва обкомунуң күш-ажылыч че-дишкениң дестеринге база бир демдегези тыптып келген. Чөв-Хемниң районун «Ок-тябрь» 30 чылды коллектив-тиң хоомолчуу Аяк-Хээ рес-публиканың ажил хойжулар чарыштың эң бедит түнделди чедип алган. Оон азырал ту-рар колхозорук үксээлгит хою-тул турла хой кадары берген.

АНЫЯК ХОЙЖУНУҢ ЧЕДИШКИНИ

Комсомолчуу Аяк-Хээ рес-публиканың ажил хойжулар чарыштың эң бедит түнделди чедип алган. Оон азырал ту-рар колхозорук үксээлгит хою-тул турла хой кадары берген.

ЧЫЛДЫҢ КҮҮСЕТКЕН

Улуг Октябрының 57 чыл оюнга күш-ажылыч чедиш-кениң ужуражыр дээр Улуг-Хемде «Күш-ажылыч хо-сту» совхозтун сүт-бараан фермаларын коллективтери күжешкениң ажилдап тур-ар.

Сентябрь айда эгезлер арамында социалист чарыша Саая Төлөгте удуруткан үш-кү эгезер шыгараан. Олар барааның продукция бүүдүр-леринин планын 13 хуу ажыр боттаналарын, даалгаш ажыр 142 тонна даг-дүгүн бүүдүр-ген.

Монгуш Кызыл-оолдуң удурут-кан ийги, Михалы Полукин-ниң бешке эгезгерин эки көргүзүлгелерин чедип алган.

ТӨЛЕПТИГ УТКУУР

1974 чылдың планын оона-даларын болгаш алган соци-алист хүзээлгелерин күүсүр дээр «Тыва даг-дүгү» ком-бинаттың аргалыга фабрика-ның ажил-инчилери бо чыл-дың эртен айларында кызы-мак ажилдашар. Оон түң-дө

линде төс айларда 41 муң 900 тонна даг-дүгүн аргалар тур-ган, 44 муң 399 тонна чедир-рин, планын 106 хуу күүсүр-ген. Продукция сайгарының даалгашын ажыр боттаналар-га.

Сентябрь айда эгезлер арамында социалист чарыша Саая Төлөгте удуруткан үш-кү эгезер шыгараан. Олар барааның продукция бүүдүр-леринин планын 13 хуу ажыр боттаналарын, даалгаш ажыр 142 тонна даг-дүгүн бүүдүр-ген.

Монгуш Кызыл-оолдуң удурут-кан ийги, Михалы Полукин-ниң бешке эгезгерин эки көргүзүлгелерин чедип алган.

РЫН ЭРТИН ХҮМЕРДЕ АЖЫР КҮҮСҮДҮП КЕЛГЕН.

Х. АЛАШ-ООЛ.

Улуг Октябрының 57 чыл оюнга күш-ажылыч чедиш-кениң ужуражыр дээр Улуг-Хемде «Күш-ажылыч хо-сту» совхозтун сүт-бараан фермаларын коллективтери күжешкениң ажилдап тур-ар.

Сентябрь айда эгезлер арамында социалист чарыша Саая Төлөгте удуруткан үш-кү эгезер шыгараан. Олар барааның продукция бүүдүр-леринин планын 13 хуу ажыр боттаналарын, даалгаш ажыр 142 тонна даг-дүгүн бүүдүр-ген.

Монгуш Кызыл-оолдуң удурут-кан ийги, Михалы Полукин-ниң бешке эгезгерин эки көргүзүлгелерин чедип алган.

ООН КАДАЙМ ХЕЙМЕРЕК АҢАА БОЛУП ДУУЗАЛАЖЫ БОЛУ БЕРГЕН.

Тывада хойжулар арамында аныктай хой. Республиканың келээ ажил-агыйның кол адамы—хой ажилы—комсо-молдуң шалычын ажил-ажи болу берген.

РОССИЯНЫҢ БҮЗҮРЕЛДИГ БАЗЫМНАРЫ

Россия Федерациязының үстүрүнүң ажилдакчылары чыл планын хуусаа бетинде күүсүрлерин болгаш Октябрьни социалист Улуг революция-зының 57 чыл оюн төлөптиг үткүр дөш социалист чарышты калбартып, продукция сайгарының болгаш кол-кол хемчирин үстүр продукция-ны бүүдүрү үндүреринин, күш-ажылыч бүүдүрүчүлүг өстүрлеринин төс айлар планын ажыр күүсеткелер. Эр-кен чылдың ол үезинге ден-нээрге, үстүр продукцияны бүүдүреринин хемчээли 8 хуу, күш-ажылыч бүүдүрүчүлүг бедитери 7 хуу өскөн дугайын РСФСР-ниң Министрлер Чөвү-лелиниң чымында Төл статис-тика оргелеринин Дыңдамын-да чулаалан турар.

Тус-тус адырлар аайы-биле аларга, эртен чылдың ол үе-зиндеги деннеден продукция бүүдүреринин өздүгү мүн-дө

РОССИЯНЫҢ БҮЗҮРЕЛДИГ БАЗЫМНАРЫ

Россия Федерациязының үстүрүнүң ажилдакчылары чыл планын хуусаа бетинде күүсүрлерин болгаш Октябрьни социалист Улуг революция-зының 57 чыл оюн төлөптиг үткүр дөш социалист чарышты калбартып, продукция сайгарының болгаш кол-кол хемчирин үстүр продукция-ны бүүдүрү үндүреринин, күш-ажылыч бүүдүрүчүлүг өстүрлеринин төс айлар планын ажыр күүсеткелер.

Эркен чылдың ол үезинге ден-нээрге, үстүр продукцияны бүүдүреринин хемчээли 8 хуу, күш-ажылыч бүүдүрүчүлүг бедитери 7 хуу өскөн дугайын РСФСР-ниң Министрлер Чөвү-лелиниң чымында Төл статис-тика оргелеринин Дыңдамын-да чулаалан турар.

Тус-тус адырлар аайы-биле аларга, эртен чылдың ол үе-зиндеги деннеден продукция бүүдүреринин өздүгү мүн-дө

РОССИЯНЫҢ БҮЗҮРЕЛДИГ БАЗЫМНАРЫ

Россия Федерациязының үстүрүнүң ажилдакчылары чыл планын хуусаа бетинде күүсүрлерин болгаш Октябрьни социалист Улуг революция-зының 57 чыл оюн төлөптиг үткүр дөш социалист чарышты калбартып, продукция сайгарының болгаш кол-кол хемчирин үстүр продукция-ны бүүдүрү үндүреринин, күш-ажылыч бүүдүрүчүлүг өстүрлеринин төс айлар планын ажыр күүсеткелер.

Эркен чылдың ол үезинге ден-нээрге, үстүр продукцияны бүүдүреринин хемчээли 8 хуу, күш-ажылыч бүүдүрүчүлүг бедитери 7 хуу өскөн дугайын РСФСР-ниң Министрлер Чөвү-лелиниң чымында Төл статис-тика оргелеринин Дыңдамын-да чулаалан турар.

Тус-тус адырлар аайы-биле аларга, эртен чылдың ол үе-зиндеги деннеден продукция бүүдүреринин өздүгү мүн-дө

СССР-НИҢ МИНИСТРЛЕР ЧӨВҮЛЕЛИНИҢ ДАРГАЗЫНЫҢ АЛДАРЫ ДЭЭШ

Пакистан Ислам Республикаың Премьер-Министри Зуль-фикар Али Бхутто СССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Дар-газы А. Н. Косыгинин алдары дөш октябрь 25-те дүштеки шайлалга тургускан.

Ол шайлалгага СССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Дар-газын бирги оралкычы К. Т. Масуров, албанчыл өскө-даа кижилери чорашан.

Пакистандык чазаның баштыны-биле кады келген күрүне ажилдакчылары, олар Ислам Пакистаның Совет Эвелелин-де анын С. Х. Дезвали шайлалгага келген.

БАЙЫРЫГ ХУРАЛ

Автомобиль үстүрүнүң ажилчы чоннары улуг байырла-дын—совет автомобиль тудушкунунун 50 чымын демдег-леп турар. Социалист үстүр бүүдүргелениң тургусту-луң, хөгжүрүңге, күрүнең камгалап күчүзүн тургузариң-ны, бо адырды ажил-инчилери улуг салышкынын кил-ген. Ам автомобиль үстүрү—Аза-турт индустрияның бедит хөгжүдөлүгү адамы.

ВЛКСМ ТК-НЫҢ ПЛЕНУМУ

Октябрь 25-те Москвага ВЛКСМ ТК-ның ийги пленуму болган. ВЛКСМ ТК-ның бирги секретары Е. М. Тажалинков оюн айткан. Комсомол билеттеринин солушкуну эртти-рер дугайында илеткедди ВЛКСМ ТК-ның секретары Б. Н. Пастухов кылган.

Октябрь 25-те Москвага ВЛКСМ ТК-ның ийги пленуму болган. ВЛКСМ ТК-ның бирги секретары Е. М. Тажалинков оюн айткан. Комсомол билеттеринин солушкуну эртти-рер дугайында илеткедди ВЛКСМ ТК-ның секретары Б. Н. Пастухов кылган.

БАЙЫРЫГ ХУРАЛ

Автомобиль үстүрүнүң ажилчы чоннары улуг байырла-дын—совет автомобиль тудушкунунун 50 чымын демдег-леп турар. Социалист үстүр бүүдүргелениң тургусту-луң, хөгжүрүңге, күрүнең камгалап күчүзүн тургузариң-ны, бо адырды ажил-инчилери улуг салышкынын кил-ген. Ам автомобиль үстүрү—Аза-турт индустрияның бедит хөгжүдөлүгү адамы.

Октябрь 25-те Москвага ВЛКСМ ТК-ның ийги пленуму болган. ВЛКСМ ТК-ның бирги секретары Е. М. Тажалинков оюн айткан. Комсомол билеттеринин солушкуну эртти-рер дугайында илеткедди ВЛКСМ ТК-ның секретары Б. Н. Пастухов кылган.

ВЛКСМ ТК-НЫҢ ПЛЕНУМУ

Октябрь 25-те Москвага ВЛКСМ ТК-ның ийги пленуму болган. ВЛКСМ ТК-ның бирги секретары Е. М. Тажалинков оюн айткан. Комсомол билеттеринин солушкуну эртти-рер дугайында илеткедди ВЛКСМ ТК-ның секретары Б. Н. Пастухов кылган.

ВЛКСМ ТК-НЫҢ ПЛЕНУМУ

Октябрь 25-те Москвага ВЛКСМ ТК-ның ийги пленуму болган. ВЛКСМ ТК-ның бирги секретары Е. М. Тажалинков оюн айткан. Комсомол билеттеринин солушкуну эртти-рер дугайында илеткедди ВЛКСМ ТК-ның секретары Б. Н. Пастухов кылган.

ВЛКСМ ТК-НЫҢ ПЛЕНУМУ

Октябрь 25-те Москвага ВЛКСМ ТК-ның ийги пленуму болган. ВЛКСМ ТК-ның бирги секретары Е. М. Тажалинков оюн айткан. Комсомол билеттеринин солушкуну эртти-рер дугайында илеткедди ВЛКСМ ТК-ның секретары Б. Н. Пастухов кылган.

Октябрь 25-те Москвага ВЛКСМ ТК-ның ийги пленуму болган. ВЛКСМ ТК-ның бирги секретары Е. М. Тажалинков оюн айткан. Комсомол билеттеринин солушкуну эртти-рер дугайында илеткедди ВЛКСМ ТК-ның секретары Б. Н. Пастухов кылган.

ПАРТИЙНИ ИНФОРМАЦИЯ

ОРГАНИЗАСТЫГ БЕДИК ДЕННЕЛГЕ

Партия организационнарийн амьдралын чухал асуулга...

Районд амьдрал хангамжаа комбинацид база суу...

Чинээ, тоску бөх чамдын панийн даалгаварын хүссээр...

Социалист хоолойдуур хамгаалын күшөөдрийнх...

Коммунист кылданын ажмыд бүгү таламг сайтарган...

КИЖИДИКЧИ РОЛОН БЕДИДЕР

Коллективийн кижидикчи ролон бедидер таламг...

Ийнхизиле чамдык ажылар чоруттууну тура-лаа орту...

Партия организационнарийн чорудун турар политассамг...

Коллективке коммунист кижидикчегийн ажлын үенг...

ПАРТИЙНИ ХҮЛЭЭЛГЕВИС

Республиканыц Ийнхизиле керектер министрствуудад...

Бистин коммунистери хоорайн № 1, 3, 8, 12, 14, 15...

Паргбоуноц база партия организационнарийн, паргбоу...

АЖЫКТЫГ СЕМИНАР

Профиледеринг обиде човулене октябрь 24-25-те коммунист күш-ажы...

Школарын пропагандистерин семинарын кичээлдер...

СЭКП обемунуа, профиледеринг област човулене...

Семинарын ийги хүнүдө улусе ажыл-агымнын...

КАЯА-ДАА УЛУГ КҮШ

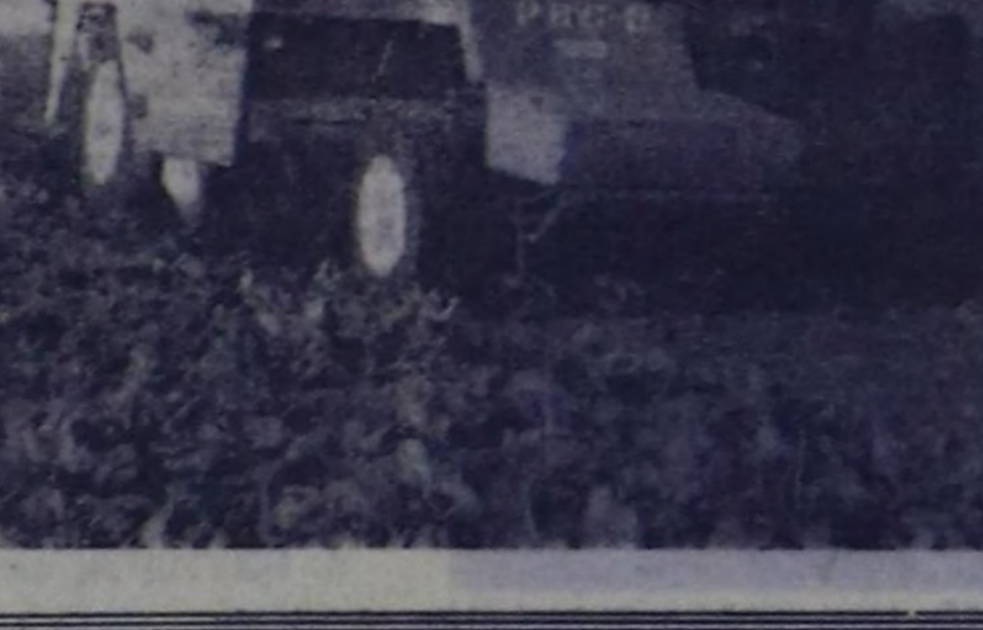
Бистин районуус Танде-Уданын элэон дулгаар уншудуктур...

Бисте садаргын хөрөөжөн хойжулар, саалчылар, механизаторлар...

Олар боттарынд чүткүдүт күш-ажымы, бедик мергежил-бөх...

Хөрөөжөн чонну күш-ажыме кыдыр организастван, ол ишкаш...

Чурткычлыг суурларин чагайжыдырынга, чонун амьдрал чуртталга...

СССР-ниң болгаш Францияның аразында дипломаттыг харылзааларның 50 чылынга...

Чурткычлыг суурларин чагайжыдырынга, чонун амьдрал чуртталга...

Чурткычлыг суурларин чагайжыдырынга, чонун амьдрал чуртталга...

Тус-тус хөрөөжөн човуледеринг ажлын организастванга, семинарлар...

Чоктаа чар районун мурнак хөрөөжөн чонуну слэду болду өрткөн...

Кировоград област, Кировоград районун СЭКП-ниң XX съездин...

«Днирниц» бедик будрукчуу болгаш эки ажымы шендеден илерээн...

ЧУРКТА: сейла ажаан алар «Днир» деп комбайн. Р. ЕПЕКИНИНГ фотоу.

КОЛЛЕКТИВТИ МОБИЛИЗАСТААР

Каш хонук бурунгаар «Тыва тудуг» трестин 18 дугаар көжүр чорур...

Профиледе комитетинг кижигуериниң түсүндө ха...

Профиледе комитетиде чаа Шагаан-Арыгнын тудууну чыл алааны өй-шаанда ку...

Тодаргайлаарга, колониян коллективни ийнитин-биле 1933 дөрбөчюн метр...

Он-биле чергелештир ажилчыннар болгаш албан-жаакчылар Улуг-Хуа...

Иылчажак № 18 КМК-нып ажил-чорудууга ам-даа четпес деннеде...

Шектинун химия комбинацидык коллективди күш-ажылдын будурукчуулууну беш чыл төвшүндө...

ЧАРТЫК ЧҮС ЧЫЛДЫН ЧААГАЙ ТҮҮҢЕЛДЕРИ

СССР-ниң Даштыкы керектеринг улус комиссарын адынга 1924 шылдын октябрь 28-те...

Париже болгаш Францияны өске-даа хоорайларинга, суурларинга хөй саинг французтар-биле...

Франция-биле хөй таламг болгаш кайы-кайымыга ажилгы харылзааларын хөгжүдеринге...

Совет Эвилелин болгаш Франциянын аразында дипломаттыг харылзааларын тургусканда бээр 50 чыл оюнук амгы хүндүлерде бистин француз өндүрүшүндө ийн чуртуу...

Совет-француз найралдык болгаш кады ажалдажылгану тоонтуг дуржулгазын амгы үеде — СССР-ниң болгаш Франциянын аразында дипломаттыг харылзааларын тургусканын бээр 50 чыл оюнук хүндүлерде ийн чуртуу...

«Нормандин» немал» деп увар чула отралынн француз ужудукчулары ийн бүдүн чартык чылдык дургузунда — 1942 шылдын декабрьдан эгелүнге...

Фашизмге ууур демселдинг француз шимчээкининге илелкейгип кирип келген мун-мун совет кижиеринг дугайын 1974 шылдын чыйынына...

Ийн чуртуу аразында дугуржулгазын болгаш кады ажалдажылгану политиканы олардын харылзааларына доктаамал болуп...

СЭКП Төп Комитетинин Чингине секретары Л. И. Брежневтиң 1971 шылдын октябрьда Францияга аян-чорууну ол чуртуу парлагды тоскүдүг аян-чорук деп алаан...

СЭКП ТК-нын Чингине секретары Л. И. Брежнев бо чылдын декабрда Францияга аян-чорууну кылган бээр дугайында...

Франциянын сурагыл хөй-ниити ажалдажылгану Раймон Руссе «Франши»-СССР-ге ийнителдин национал комитетинг тускай хуралына...

СССР-ниң болгаш Франциянын аразында өй баштайгы салды дугуржулгазынга ол салган хүндө бээр 40 чылдын совет-француз дипломатиянын чартык чыл чөл бобилейни...

Ийн чуртуу аразында боруу саарылгазын хөмчөзү беш катан көвүдэн. Совет Эвилелин болгаш Франциянын аразында политиктыг кады ажалдажылгану оларнын аразында экономикаг, эртем-техниктиг болгаш култура боруу харылзааларына калба-биле хөгжүдерине улуг илгилг болган...

СССР-ниң болгаш Франциянын аразында он чыл хуусааг улустур-экономикаг болгаш эртем-техниктиг кады ажалдажылгану дугайында дугуржулгага ол салымшыкын 1973 шылдын июльда Москвага болган ол дээрге өнгүрүлгө...

СССР-де арбын-биле салдып апаргаван Чинээ, Совет Эвилелин Францияга стапоктарын, дарганалда-пресс хрекселдерин, тракторларын, комбайнларын...

Е. БАБЕНКО, СЭТА-нын корреспондентинг, Париж хоорай.

ЯНЗЫ-БУДУ МЕДЭЭЛЕР

КОРУЛДЕ ЭГЭЛЭЭН

Совет Тываның 30 чылына турсааткан бот-тымыгы уран чүзү коллективтериниң корулу-де-иниң ийги ээчээ чоруу турар. Бурунгу хуи Шагаан-Арык хоорайга Улуг-Хем районунуң корулу де-иниң эгелээ. Мында Улуг-Хем районунуң кохоз, совхозтарын-ниң бот-тымыгыр арти-стери киржин турар.

Баштайгы хунда «Улуг-Хем», «Ак-Туруг», «Куш-ажымдык хостуу», «УТКА 25 чылы» совхозтарын-ниң коллективтери ойнааң, «Ак-Туруг» совхозтуң Оюн Ка-ра-кыска удурткан бот-ты-мыгыр артистериниң кон-церти ханы уткалы бол-гаш киржишкелериниң илди-хеп каастагызы ээл болган. Олар Тываның че-честелишижиниң, оон күш-ажымдык артистериниң дугайында ыры, шулу-торни ээл хүүсеткен. Хой-жу Ирина Даңгырынның «Ыраажымдык», олар ан-самбын «Дуруаалар» деп ырлары ыраанын чоң сонуурган.

Даразында хунда ар-кан ажил-агылаларын бот-тымыгыр уран чүзү ко-лективтери боттарының уран таланттын коргус-кен. Районуң кохоз ишчи-лериниң арасында уран чү-зүгө хандыкшылыктар хойн база таланттын ажилдер барын корула иштерек. Түңгө койбер ботчу бу-лур.

А. ДУЛУШ.

ГЕОЛОГГАРГА ДУЗАЛАМЧЫ

Бистиги республиканың депискеринде ховар бол-гаш өңгүт казыма бай-лактар элек. Оон курла-вырын тодалар, чаа че-лерин икелерин тывар дээш Тываның «Хундузла-Демя» ордениң геология ишчиле экспедициясы улуг ажалдарын чыдаң-на чорууду турар.

Соолгу үеде кылым чо-руткан ишчилелдериниң түңгел болур «Тыва АССР-ниң геология талаа-зына материалдары» деп ному республиканың ном-ундурер чери үндүрген. Ону СССР-ниң составына Тываның эки тура-биле каттышканын 30 чыл оюнга турсааткан.

Уч номда Хову-Аксының «Областьның» Тергил-Хангыч монгун сүзүң. Саның даг-агунуң болгаш өске-даа черлерде казы-ма байлактарнын тургу-зууну, онзагы шыоара-лының база курлавырла-рын дугайында бижил турар.

Бо ном номчучуларга, а хамчык мурунда иш-чиле ажалдарын чорууду турар геологтарга дузалам-чы болур.

Т. ХЕРТЕК.

КОМСОМОЛ ХУНУНГУ ТУРАСКАТКАН

Республиканың киноче-ки конторызы Кызыл хоорайның киночети диве-сияның ажил-агылаларын чыдаң-на чорууду турар. Бурунгу хуи Шагаан-Арык хоорайга Улуг-Хем районунуң корулу де-иниң эгелээ. Мында Улуг-Хем районунуң кохоз, совхозтарын-ниң бот-тымыгыр арти-стери киржин турар.

Баштайгы хунда «Улуг-Хем», «Ак-Туруг», «Куш-ажымдык хостуу», «УТКА 25 чылы» совхозтарын-ниң коллективтери ойнааң, «Ак-Туруг» совхозтуң Оюн Ка-ра-кыска удурткан бот-ты-мыгыр артистериниң кон-церти ханы уткалы бол-гаш киржишкелериниң илди-хеп каастагызы ээл болган. Олар Тываның че-честелишижиниң, оон күш-ажымдык артистериниң дугайында ыры, шулу-торни ээл хүүсеткен. Хой-жу Ирина Даңгырынның «Ыраажымдык», олар ан-самбын «Дуруаалар» деп ырлары ыраанын чоң сонуурган.

Л. МИХАЙЛОВА.

Чаа шулуктер

Совет улус чыла чоңуң тилдээринге бүүредит... Гладис МАРИН, Чылын комсомолуң ТК-зының Чыгыне секретари.

Ынанышгыг көрүп турау

Кызыл шөлге сейэ душкан Кыстың ады—Гладис Марин. Аяк чырык күскү хүдө Москваның дээр шыкш, Амык чап карактары Мотанканы илдө-даа бол. Хүдүмүрөп көрүп турау. Кызыл шөлге мөңя уткаан Кыстың ады—Гладис Марин. Чывар, шаңгык кышкы дүңүң Чырыш дивес дүмбөң дег Шырай ары муңгаргай бол.

Холам туткан адимтары Хоюг, чылыг, дымчыг болду. Кызыл шөлге үжээзэ бис. Кызылдаткан чили чоңуң Килениниң чалбымыг дег Кызыл хыял аржымдыг кыс

Гладис Марин Кремльче Хире-хире улуг тымы, Ынанышгыг көрүп турау.

Ю. КЮНЗЕГЕШ.

Мөңгүн-Тайгаге чагаа

Чаңгыс катап, Мөңгүн-Тайга, Чылын сейэ эргикчи мөң, Ынчалза-даа сагыжымда, Ынаам кыс дег, арткандыр сен.

Кижик кылбаа, бойдуз чааан Хандыктың-Хөл, тундурубаан; Каргы, Саалак, Мөгөн-Бүрөн Катап кел деп кыйгырышаан. Мокхулдек ак тектик байжы Туман-биле ораал алаан, Мөңгүн-Тайгаг көстүң көр-дир, Дүжүмгө-даа кирпелер тур, Чыраа, саяк айттар мунган, Сарлык доскан, хоюн малдаан, Хундузачаа ишчилериниң Хүдүмүрү хуневышаан...

Сазыңа сени чуруп, Чайны өттүр шулук кожуң, Сени мактаар сестер дилеп, Чеже катап хей-ле түрөп, Эгенгеи чоор, шымын

Эки чогаал үмөйи барды. Чечен сокке хирелетимиң Сейэе база шынны кааия. Ынчалза-даа, Мөңгүн-Тайга, Ырдаскаан көр чараш-тыр сен;

Ынчангыштың чүрээм кезип Ындыг дүрген алган бардым. Салим СЮРИОН-ООЛ.

ШКОЛА. АДА-ИЕ. ХӨЙ-НИИТИ

ХӨЙ-НИИТИ-БИЛЕ ХАРЫЛЗАА

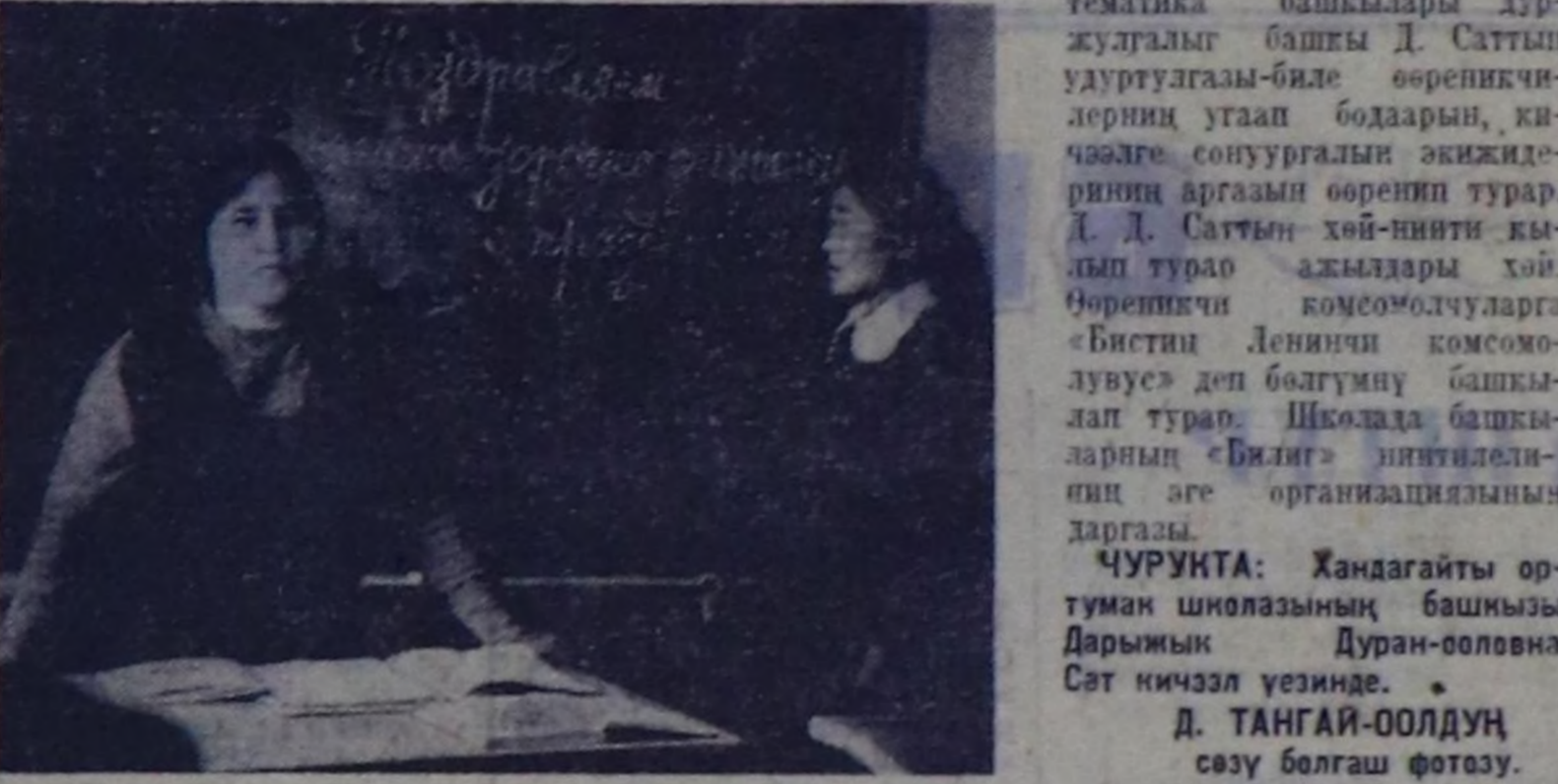
Школаны өредилге-кижиңдиле ажилың чедишкениң болуруңа башкылар коллективиниң үре-түңгелдиг ажилы-биле чегредептер ада-ие комитетиниң, оң ан-гыда хөй-ниити организациялары-биле ханы харылзаа көскү рольду ойнаары чүгә-жок. Бистиги Торгалыг сөс чыл школаны бо талаа-зына чамдык ажалдарын чорудуп турарын чүгәлал болур.

КЫМ КАНЧААР БОДАП ТУРАРЫЛ?

Белеткег класзыңа өрөнкитини катап өрөтпес, ыңчангыш ону ынап-ла дараазыңдык класзыңа илдиңер деп негелде бар болгай. Ол черде чоп-тут болуру чүгәажок. Ынчалза-даа өрөнкитиниң онзагы байдалын өрөнкит көрүп чөлө чүгүзү. Белеткег класзыңа кодуудуңа школага белеткег өрпөтөн уруулар кэп турары билдингир. Үстүнде негелде ынап-ла күштүг болурун барымдалаан, чамдык өрөнкитчилерни сөз барымдалаан ишчилдиртөр таварылгалар бар. Мен бодаарымга ол черде шып авес.

Д. Д. САТ-ДУРЖУЛГАЛЫГ БАШКЫ

Д. Д. Сат Кызылдың башкы институтунуң физика-математика факультетин чедишкениң доокан, 12 чыл иштинде башкылап келген. Амгы үеде Хандыгайты ортукмак школаның 5-8 класстарда математика башкылап турар. Сөөлү чылдарда бо класстарда өрөнкитчилер, математикага 100% өрөнкит турар.

Салим СЮРИОН-ООЛ.

В. СОБОЛЕВИЧ фотоз. (СЭТА-ның фоточрониказы).

МУЗЕЙДЕ ДЕЛГЕЛГЕ

Тываның Алдан-Маалдыр атыг чурт-шыңгыл музейинде Совет Тываның 30 чыл оюн таварыштыр кожалары крайлардан, областтардан, АССР-лерден берген белеткери, байыргы бижиктерни делгеп көргүскөн. Моол улустун мурундан берген Ю. Цеденбал биле С. Токанын чүгәлаажып олар чүрү. Завхан аймактан дашта сиилбээн «Совет Тываның 30 чылыңа» деп бижээ тураскаалы, Улаастайда Совет Эвилелиниң тудуп берген школа комплекзинин хевирини чүрү болгаш Кобо, Баян-Улгий, Увса-Нур аймактардан байыргы бижиктер, белеткери бар.

Бурят АССР-ден үне-диг кызыл мышта Ленинниң портрети, Даг-Алтай автономунт областан улустарнын найыралын көргүскөн мышта сиилбилге, СССР-ниң чурукчулар Академиязының корреспондент-кежигүнү Якут АССР-ни чурукчузу А. Ф. Осиповтун «Леннанын чалгылары» деп чүрү, Чита областан өнүгүш илден кылган Тыванын картасы эне-селуун белеткери бооп турар. Ол бүгү музейиниң фондустарга кирген, көрүкчүлериң сонуургалыңа делгеттинген. В. ЧАЛБАА

ТУРИЩЕВА-ТУЛГАН ЧЕМПИОН

ВАРНА, октябрь 25. (СЭТА-ның көрр). Спортчу гимнастиканың хөй хевирлиг маргыдазына 78, 450 балла алган, Ростов чурттуг Людмила Турщева делегейниң туган чемпионы деп атты чалал алган. Мөңгү медал Гроднен келген Ольга Корбутта—77,650, хүдөр—ГДР-ниң гимназист Ангелика Хелмаман, ол 76,650 балла болган.

СОҢГААРЛАТКАН

МОСКВА, октябрь 26. (СЭТА-ның көрр). Делегей чемпионы-биле ойнаар эрге дээш А. Карпов биле В. Корчипонд ара-алында шууде маргыдазың ол алдыгы салым беш шах уругулузыңиң соола Карпов 41-чи кошту бижип аарга, соңгарлаттыган. Карпов артык болду.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

- ОКТЕБРЬ 27-ЛЕ МОСКВАДАН 12.00— Дамчылдыгылар программасы. 12.05— Медээлер. 12.10— Онугу телекөргүзүгү. «Тывызыктар, тылканы». 12.25— «Совет Эвилелиниң башкы бооп тур мен». 13.25— Онугу телекөргүзүгү «Салют, Тийлелге» Викторина. 1-ги дамчыдыгы. 14.25— Онугу телекөргүзүгү. «Кино аян-чоруктарының илауу». 15.30— 15.40— Чапсар. 15.40— Онугу телекөргүзүгү. Спортчу гимнастикага делегей чемпионды. Болгариядан дамчыдыгы. 16.20— «Делегей панорамасы». 16.50— «Уран чуул мастерлери». СССР-ниң улустуң артисти А. Райкин. 18.00— «Уе». Информастыг программа. 18.30— «Музыкалыг киноск». 19.00— Онугу телекөргүзүгү. Футболга СССР-ниң чемпионды. «Зенит» (Ленинград) — «Динамо» (Киев). 2-ги тайм. Ленинграддан дамчыдыгы. 19.45— Онугу телекөргүзүгү. «Кижиге ынан болур». Украин чечен фильми. 2-ги сериясы. 21.10— 21.20— Чапсар. 21.20— «Нинепанорам». 23.00— 23.30— «Уе». Информастыг программа.

ОКТЕБРЬ 28-ТЕ КЫЗЫЛДАН

- 18.00— «Лазалыг консервилер». Телефильм. 18.40— Телемедээлер. 18.55— Уругтарга. Мультифильм. 19.05— «Издэниң амсыралыгы». Дамчыдыгы. 19.35— Моол Арат Республикасың 50 чылыгы. «Бурунгу черде чаа амсырал». Дамчыдыгы. 19.50— Телемедээлер. 20.00— Чарлактар, реклама. 20.05— Эртиниң беседасы. 20.15— «Душ болган умурамыңгалар». Кыска фильм. 20.25— «Саян кырында нежээ». Дамчыдыгы. 21.15— 23.05— «Доктор Солт чоруптар» Джон Пристанниң шинлиг сүзүлүгү фильм. 1-ги, 2-ги сериялары.

Редактор В. С. ШАРАВИН.

КИНО

- ОКТЕБРЬ 27-ЛЕ «НАИЫРАЛ»: «Онеан» 9.40, 11.30, 13.20, 15.10, 17.00, 18.50, 20.40 шактарда. «ПИОНЕР»: «Салытыг мөөртайның чаа умуралдары» 8.40, «Навизта туттурукчу» 10.20, 12.00, 13.40, «Ам-даа четкил болур» 15.20, 16.55, «Эң шымыч бачытыг ныс» 18.30, 20.30 шактарда. «КАА-ХЕМ»: «Чук биле Гек» 11.00, 12.30, «Дээрги 420» (2 сериясы) 14.00, 17.00, 20.00 шактарда. «ВОСТОК»: «Уе дүптөң, шаалагы тоол» 13.00, «Вгелериниң кийгизы» 15.00, 16.40, 18.20, 20.00 шактарда. «ЭНЕРГИЕ»: КУЛЬТУРА БАЖЫНЫ: «Напитан уруу» 12.00, «Чыгы чыдын» 16.00, 18.00 шактарда. ОКТЕБРЬ 28-ТЕ «НАИЫРАЛ»: «Боттуң аглу» 9.40, 11.15, 12.50, 14.25, 16.00, 17.35, 19.10, 20.40 шактарда. «ПИОНЕР»: «Иночыныңы 9.30, «Баштанмыңар бе?» 11.00, 14.50, «Онеан» 12.30, 16.40, 18.30, 20.50 шактарда. «КАА-ХЕМ»: «Доктурган» 15.00, «Эң шымыч бачытыг ныс» 16.40, 18.30, 20.20 шактарда. «ВОСТОК»: «Полтун аглу» 15.00, «Юлиана» 16.30, 18.20, 20.10 шактарда.

АНДРЕЙ БОЛОТОВ—БАШТАЙГЫ АГРОНОМ

СССР-ниң Эртемпер академиязының Биология төвү—Москва чоогуңуң Лушчио сугуна парк тарип омурткан, анда орус черге баштайгы удуг агроном-эртемден Андрей Тимофеевич Болотовка турсаал тургузар деп шийтир үндүрген. Болотов кара эвес хорзүңүт, пор довурактың черлерге чеден чыл дүргүзүңа улаштыр шенделер кылып келген. Уг черлери чартып сайыраарыңа бодунуң бүгү уауң пазынан бараалаткан.

Салим СЮРИОН-ООЛ.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Шетиккин-Коваченко куумчузу, башкы №3 ТЕЛЕФОНАРЫ: Редакторнун 24—63, редакторнун оралакчыларының 35-24, пропаганда килдизиниң 23-54, тарыхылыг секретариаты 23-35, партияге амсырал сүзүлүгүнүң 37-13, күчүңүң сүзүлүгүнүң 23-54, чаа ажалдыг килдизиниң 21-47, элемент сүзүлүгүнүң 41-27, информичиниң база совет тургузугү килдизиниң 20-60, буктал-терияны 31-75, корректорларын 27-41. Солун келбей барганга 32-75 телефоныңа болгаар.

Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүдөлүнүн Ном үндүрер чер, полиграфия болгаш ном садымың талаа-зына биле өредилгениң типографиясы, (Кызыл, Шетиккин-Коваченко куумчузу башкы №1) ТС—01136.